

Sygn. akt II Ca 1137/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski

Protokolant: Beata Prokop

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2018 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C.

przeciwko A. M.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 13 lipca 2017 roku, sygn. akt VIII C 1425/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. na rzecz A. M. kwotę 450 zł (czterysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt II Ca 1137/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 29 grudnia 2015 roku powód Przedsiębiorstwo (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej A. M. kwoty 3 996,59 zł z odsetkami ustawowymi od 22 sierpnia 2015 roku do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia z umowy o roboty budowlane.

*

Wyrokiem z dnia 13 lipca 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie:

I. oddalił powództwo;

II. zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1 143,92 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. był właścicielem nieruchomości położonej przy ulicy (...) w L., na której, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, wybudował ujawniony w księdze wieczystej nr (...) budynek mieszkalny z czterema kondygnacjami nadziemnymi i jedną podziemną, zajętyymi przez lokale mieszkalne i usługowe.

Prace instalacyjne w budynku przy ulicy (...) w L. wykonywał powód Przedsiębiorstwo (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C..

W dniu 21 listopada 2013 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. i pozwana A. M. zawarły w formie aktu notarialnego umowę przedwstępną sprzedaży lokalu mieszkalnego położonego w L. przy ulicy (...).

W dniu 11 grudnia 2014 roku pozwana otrzymała od S. W. – pracownika (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. wiadomość elektroniczną, w której poprosił ją o zapoznanie się z umową zlecenia na roboty budowlane w lokalu mieszkalnym nr (...) przy ulicy (...) w L. wraz z wyceną na kwotę 4 421,16 zł i w razie akceptacji przedstawionych warunków – podpisanie obu dokumentów. W treści projektu umowy jako wykonawca wskazany był deweloper – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L.. Projekt umowy nie został podpisany przez pozwaną.

W odpowiedzi na wiadomość z dnia 11 grudnia 2014 roku, w wiadomości email z dnia 19 grudnia 2014 roku, kierowanej do S. W., pozwana oświadczyła gotowość uiszczenia ceny za ogrzewanie podłogowe w dwóch ratach.

W wiadomości email z dnia 14 stycznia 2015 roku S. W. poinformował powoda, iż przesyła mu projekt zlecenia na roboty w mieszkaniu pozwanej celem przekazania go pozwanej do podpisu.

W wiadomości z dnia 14 stycznia 2015 roku powód przesłał pozwanej projekt umowy na roboty dodatkowe w mieszkaniu pozwanej z prośbą o odesłanie podpisanej umowy wraz z załącznikiem – wyceną prac na kwotę 3 996,60 zł. W projekcie umowy jako wykonawca wskazany był powód.

Nadesłany projekt umowy nie został podpisany przez pozwaną. Pozwana nie odpowiedziała na wiadomość powoda z dnia 14 stycznia 2015 roku.

Pozwana przekazała S. W. informację, iż cena ustalona przez powoda jest za wysoka.

W dniu 7 sierpnia 2015 roku powód wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 3 996,04 zł, wpisując w tabeli: „nazwa usługi” roboty budowlane w mieszkaniu nr (...) przy ulicy (...) w L., wskazując jako odbiorcę usługi pozwaną.

W dniu 11 sierpnia 2015 roku A. M. odebrała od sprzedawcy lokalu – (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. – reprezentowanej przez S. W. roboty budowlane wykonane w jej lokalu, stwierdzając wady tynku, balustrad na balkonie i regulacji ogrzewania podłogowego. Sprzedawca zobowiązał się usunąć wymienione usterki w ciągu 30 dni od dnia podpisania protokołu.

Na podstawie umowy mającej w formie aktu notarialnego z dnia 25 listopada 2015 roku, w wykonaniu umowy przedwstępnej z dnia 21 listopada 2013 roku, pozwana nabyła od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. lokal mieszkalny nr (...) przy ulicy (...) w L.. W tej samej dacie pozwana odebrała lokal od sprzedawcy, akceptując jego stan techniczny i stwierdzając, iż roboty budowlane zostały wykonane zgodnie z umową z dnia 21 listopada 2013 roku.

Standard przedmiotowego lokalu przewidywał centralne ogrzewanie grzejnikowe oraz wykonanie przyłącza wody do pomieszczeń kuchni i łazienki. Ogrzewanie podłogowe oraz doprowadzenie wody pod przybory pozostawały poza standardem mieszkania. Były to roboty dodatkowe, których zakres i wykonanie zlecał deweloper – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. K. K. – kierownikowi instalacji robót sanitarnych wykonywanych przez powoda w budynku przy ulicy (...) w L..

Powód wykonał w mieszkaniu pozwanej roboty dodatkowe, tj. zainstalował ogrzewanie podłogowe, podejścia wodno-kanalizacyjne oraz gniazda elektryczne i przełączniki. Powód wykonał te prace na podstawie zlecenia, które przyjął od S. W.. Zakres prac podlegających wykonaniu w mieszkaniu pozwanej określił pracownik (...) Spółki z ograniczoną

odpowiedzialnością z siedzibą w L., koszt robót ustalił powód, podając ceny jednostkowe deweloperowi. W czasie wykonania tych prac pozwana przebywała poza granicami kraju, przyjechała do Polski na odbiór techniczny lokalu.

Ustalenia dotyczące wykonania prac dodatkowych w jej lokalu pozwana czyniła wyłącznie z S. W.. Pytała go o możliwość wykonania dodatkowych prac w jej lokalu, przysłała mu rzuty swojego mieszkania wraz z planem ogrzewania, oznajmiła, że przedstawiona jej cena jest zbyt wysoka, zażądała rabatu, po przeprowadzeniu prac okazała niezadowolenie.

Sąd Rejonowy wskazał, na podstawie jakich dowodów ustalił powyższy stan faktyczny, uznając za wiarygodne zarówno dowody z dokumentów jak i dowody osobowe za wyjątkiem części zeznań K. B. (prezesa zarządu powoda), który twierdził, odmiennie od innych zeznających, że umowę z powodem zawarła pozwana. Powód nie złożył żadnego dokumentu, który miałby zostać nadesłany przez pozwaną powodowi drogą elektroniczną i potwierdzać fakt zawarcia takiej umowy.

Zeznania K. C. i M. S. Sąd Rejonowy uznał za nieistotne.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za niezasadne.

Sąd Rejonowy podkreślił, że powód dochodził wynagrodzenia z umowy o roboty budowlane wykonane w należącym do pozwanej lokalu mieszkalnym.

Wprawdzie powód wykazał, że faktycznie wykonał w tym mieszkaniu określone prace dodatkowe, jednakże nie udowodnił, że strony zawarły w tym przedmiocie umowę. Przeprowadzone w sprawie dowody nie potwierdziły, aby pozwana czyniła z powodem ustalenia co do ceny za prace wyszczególnione następnie w fakturze VAT z dnia 7 sierpnia 2015 roku. Źródła ustalenia podmiotu zlecającego prace w lokalu pozwanej można natomiast upatrywać w zeznaniach K. K., który zeznał, iż nastąpiło to na zlecenie działającego w imieniu dewelopera (...). Tej samej treści zeznanie złożyła przesłuchana w charakterze powoda B. P.. Umowa miała być zawarta w formie ustnej, tym samym nie można nadawać znaczenia projektowi umowy wraz z wyceną, przedstawionym przez powoda pozwanej, pozbawionym podpisów pozwanej (k. 22-24). Również inne dowody nie potwierdziły istnienia zgodnych oświadczeń woli stron w tym przedmiocie.

Sąd Rejonowy podniósł, że ciężar dowodu w zakresie istnienia między stronami umowy, zgodnie z art. 6 k.c., spoczywał na powodzie i powód tych okoliczności nie udowodnił. S. W. podjął się jedynie pośrednictwa w zawarciu umowy pomiędzy stronami, ale nie był uprawniony do zawarcia umowy w imieniu pozwanej .

Email z dnia 19 grudnia 2014 roku, na który powoływał się powód, dotyczący chęci pozwanej zapłaty za ogrzewanie podłogowe w dwóch ratach, stanowił korespondencję między pozwaną a deweloperem. Nie można na jego podstawie przyjąć, że pozwana zgodziła się na zawarcie umowy z powodem. To samo należy odnieść do protokołu technicznego odbioru robót budowlanych z dnia 8 sierpnia 2015 roku.

Wykonując zatem instalacje w lokalu, którego właścicielką była pozwana, powód nie wykazał podstawy, na której działał, co więcej, nie udowodnił, aby przysługiwało mu uprawnienie do przeprowadzenia prac budowlanych w cudzym lokalu, nie udowodnił, iż miał zgodę pozwanej, przebywającej w tamtym czasie w Wielkiej Brytanii do zajęcia jej lokalu na czas wykonania instalacji, za którą żąda obecnie zapłaty, nie podjął też próby wykazania, że uzgodnił z pozwaną wysokość wynagrodzenia za roboty budowlane.

Jeżeli w wyniku takich prac wartość lokalu wzrosła, można ewentualnie rozważyć kwestię bezpodstawnego przysporzenia, która – mając na uwadze roszczenie powoda – nie podlegała rozstrzygnięciu w toczącym się procesie.

Sąd Rejonowy oddalił wniosek dowodowy powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia wartości wykonanych prac budowlanych, bowiem w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie miało to istotnego

znaczenia dla jej rozstrzygnięcia, skoro istotą sporu było ustalenie podstawy przeprowadzenia prac w lokalu pozwanej i to ta okoliczność decydowała o zasadności roszczenia dochodzonego przez powoda.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Rejonowy uzasadnił art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i § 6 pkt 3 obowiązującego w dacie wszczęcia postępowania rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tj. Dz. U. z 2013 roku, poz. 490, ze zm.), wskazując, że powód powinien zwrócić wygrywającej proces pozwanej koszty procesu, na które złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika (600 zł), opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł), koszty dojazdu pełnomocnika do Sądu Rejonowego w Chełmie, gdzie przeprowadzono jeden z dowodów (249 zł) oraz koszt stawiennictwa pozwanej w celu przesłuchania jej w charakterze strony (277,92 zł).

*

Apelację od tego wyroku wniósł powód Przedsiębiorstwo (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C., zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w całości.

Powód zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nieustosunkowanie się do zgłoszonego przez powoda roszczenia i niewyjaśnienie, dlaczego w sprawie nie mają zastosowania wskazywane przez powoda art. 405 k.c. i art. 415 k.c., a także brak oceny zgromadzonych w sprawie dowodów,
2. niewskazanie podstawy prawnej oddalenia powództwa w sprawie, w której w następstwie przedmiotowego wyroku dojdzie do wzbogacenia się pozwanej kosztem powoda w żądanej pozewem kwocie, w sytuacji gdy powód wskazywał zarówno przepisy dotyczące umowy zlecenia jak i bezpodstawnego wzbogacenia,
3. naruszenie art. 321 § 1 k.p.c., gdyż strona nie musi wskazywać podstawy prawnej swego roszczenia, a sąd orzekający miał obowiązek z urzędu zastosowania właściwej normy prawa materialnego,
4. naruszenie art. 278 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, koniecznego do ustalenia wartości prac wykonanych przez powoda w lokalu pozwanej,

zdaniem powoda naruszenia te doprowadziły do nierozpoznania istoty sprawy przez Sąd Rejonowy.

W przypadku niepodzielenia tych twierdzeń skarżący zarzucił ponadto naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

- a) art. 6 k.c., gdyż to na pozwanej ciążył obowiązek udowodnienia zaistnienia braku wzbogacenia kosztem powoda,
- b) art. 405 k.c. i art. 415 k.c. przez ich niezastosowanie, skoro pozwana zamówiła prace dodatkowe, za które nie zapłaciła, co należy uznać za zachowanie bezprawne, sprzeczne z przepisami prawa i zasadami współżycia społecznego.

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez uwzględnienie powództwa, a także o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu za obie instancje według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie i o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie jest zasadna.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zaskarżony wyrok podlegałby uchyleniu, a sprawa przekazaniu Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania tylko w przypadku stwierdzenia nieważności postępowania, nieprzeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, nierozpoznania istoty sprawy (art. 386 § 2 i § 4 k.p.c.), a z uwagi na fakt, iż niniejsza sprawa toczyła się w postępowaniu uproszczonym – także gdy zachodzi naruszenie prawa materialnego, a zgromadzone dowody nie dają wystarczających podstaw do zmiany wyroku (art. 505¹² § 1 k.p.c.). W sprawie nie zachodzą tego rodzaju okoliczności.

W szczególności Sąd Okręgowy nie stwierdził nierozpoznania istoty sprawy, mając na względzie, że w pozwie powód jednoznacznie wskazał, że dochodzi roszczenia z umowy o roboty budowlane (a nie z umowy zlecenia, jak nieprecyzyjnie, zamiennie, wskazywał Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i czyni to również pełnomocnik powoda w apelacji, taka kwalifikacja ewentualnej umowy stron jest w sposób oczywisty błędna, skoro chodziło o umowę rezultatu i określony efekt w postaci prac wykończeniowych w mieszkaniu). Sprawa podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, w którym – co do zasady – podlegają rozpoznaniu sprawy o roszczenia wynikające z umów, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza dwudziestu tysięcy zł (art. 505¹ pkt 1 k.p.c.), a nie podlegałyby sprawa oparta o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu i o czynach niedozwolonych. Tym samym, nie negując tego, że w określonych sytuacjach, gdy w toku procesu dojdzie do ustalenia, iż między stronami nie zawarto umowy o roboty budowlane, bądź jest ona nieważna, możliwe jest rozpoznanie roszczenia wykonawcy w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2007 roku, II CSK 344/07, Lex nr 388844), w niniejszej sprawie – chociażby ze względu na wskazany wyżej fakt rozpoznania sprawy w postępowaniu uproszczonym i brak powołania przez powoda przed Sądem pierwszej instancji faktów wykraczających poza umowną podstawę faktyczną żądania pozwu, zarzut nierozpoznania istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.) należy uznać za chybiony. Sąd Rejonowy nie naruszył tym samym art. 321 § 1 k.p.c.

Sąd Rejonowy nie naruszył wobec tego art. 328 § 2 k.p.c., nie odnosząc się do możliwego oparcia przez powoda powództwa o zapłatę na podstawie art. 405 k.c. bądź art. 415 k.c., a dodatkowo należy podnieść, że w sprawie obie te podstawy prawne zastosowania znaleźć nie mogły.

Przedmiotowe roboty budowlane zostały wykonane w czasie, gdy pozwana nie była właścicielem przedmiotowego lokalu, który nabyła od dewelopera na podstawie umowy z dnia 25 listopada 2015 roku. Wykonane przez powoda roboty stały się częścią składową nieruchomości (art. 47 k.c. i art. 48 k.c.), a zatem stały się one korzyścią właściciela nieruchomości w chwili ich wykonania a nie pozwanej. Pozwana zaś nabyła lokal od dewelopera za umówioną cenę i co najwyżej mogła się bezpodstawnie wzbogacić kosztem dewelopera, ale wielkością jej wzbogacenia nie byłby koszt wykonania tych robót, a tylko wzrost wartości lokalu wywołany wykonaniem tych robót dodatkowych. Z powyższych uwag wynika, że art. 405 k.c. i nast. nie mógł prowadzić do uwzględnienia powództwa powoda w niniejszej sprawie, a zgłoszony dowód z opinii biegłego nie zmierzał w ogóle do wykazania wielkości bezpodstawnego wzbogacenia pozwanej (pomijając już, że nie nastąpiłoby ono w stosunku do powoda). Całkowicie błędny przy tym jest zarzut apelującego, iż ciężar wykazania nieistnienia bezpodstawnego wzbogacenia spoczywał na pozwanej, przeciwnie to powód ma udowodnić zaistnienie i wysokość bezpodstawnego wzbogacenia strony pozwanej (art. 6 k.c.).

Sąd Rejonowy poczynił w sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne i ocenił dowody zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy przyjmuje te ustalenia za własne. Wbrew zarzutowi apelującego Sąd Rejonowy obszernie ocenił przeprowadzone w sprawie dowody i przekonująco wywiódł, które z nich są wiarygodne, a które nie i co do jakich okoliczności. W tym zakresie apelacja ma wyłącznie polemiczny i ogólnikowy charakter, bowiem nie wskazuje, które dowody zostały źle ocenione bądź nieocenione i nie wykazuje, aby miało to wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Powołany przez powoda w pozwie wniosek dowodowy miałby istotne znaczenie, gdyby w sprawie ustalono, że strony zawarły umowę o roboty budowlane, w której nie określiły wynagrodzenia i zachodziłaby potrzeba wykazania przez wykonawcę wysokości wynagrodzenia odpowiadającego uzasadnionemu nakładowi pracy oraz innym nakładom przyjmującego zamówienie (art. 628 § 1 k.c.). W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że strony nie zawarły umowy o roboty budowlane, a zatem zarzut naruszenia przepisów o postępowaniu dowodowym poprzez

oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wykonania tych robót i ich wartości jest chybiony.

Podstawą prawną oddalenia roszczenia powoda, istotnie niewskazaną przez Sąd Rejonowy, jest art. 647 k.c., w następstwie ustalenia, że strony nie zawarły umowy o roboty budowlane, z której powód wywodził roszczenie o wynagrodzenie.

W żadnym przypadku nie można też przyjąć, że podstawą prawną roszczeń powoda względem pozwanej mógłby być art. 415 k.c. Fakt, że między stronami dochodzi do sporu w zakresie istnienia umowy, prawidłowego jej wykonania, bądź bezpodstawnego wzbogacenia jednej z nich kosztem drugiej, absolutnie nie świadczy o tym, że jedna strona dopuściła się bezprawnego zachowania wyrządzającego drugiej stronie szkodę, będącego deliktem. Sam fakt odmowy zapłaty wynagrodzenia, nawet należnego, nie jest czynem niedozwolonym. Aby przyjąć możliwość zastosowania art. 415 k.c., powód musiałby w niniejszej sprawie wykazać, że pozwana dopuściła się czynu określanego w prawie karnym jako oszustwo. Takie okoliczności nie zostały udowodnione.

W niniejszej sprawie powód, przystępując do wykonania robót mimo braku umowy z pozwaną, działał na własne ryzyko i obecnie ponosi tego faktu konsekwencje.

Skarżący nie sformułował zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu, a Sąd Odwoławczy z urzędu uwzględnił tylko naruszenie prawa materialnego oraz nieważność postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 roku, II CSK 400/07). Z uwagi na wynik postępowania odwoławczego nie było podstaw do zmiany tego rozstrzygnięcia.

Wobec oddalenia apelacji, na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. należało zasądzić od powoda na rzecz pozwanej zwrot kosztów postępowania odwoławczego, obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej – radcy prawnego w stawce minimalnej wynikającej z § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804, ze zm.).

Z tych względów na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.